

2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA I UREĐENJA

2.1. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA ŽUPANIJSKOG ZNAČAJA

Cilj prostornog uređenja Republike Hrvatske je postići primjereno korištenja prostora i njegove zaštite u smislu očuvanja vrijednosti, održivosti i biološke raznolikosti. Provedbu mjera prostornog uređenja treba temeljiti na zemljišno-vlasničkim odnosima i tržišnom gospodarstvu koje mijenja postupak prostornog planiranja. *Programom prostornog uređenja Republike Hrvatske* određene su temeljne smjernice za uređenje prostora Države i njenih pojedinih prostornih cjelina. Uređenje i zaštitu prostora istočne Slavonije uvjetuju riječni tokovi Dunava, Save i Bosuta. Šire prostore uz ove tokove treba štiti zbog vrijedne prirodne cjelovitosti, višenamjenskog korištenja voda s kompleksnim uređenjem poljodjelskih površina te međunarodne, državne i regionalne infrastrukture.

2.1.1. RAZVOJ GRADOVA I NASELJA POSEBNIH FUNKCIJA I INFRASTRUKTURNIH SUSTAVA

Razvoj Općine, naselja Stari Jankovci kao središnjeg naselja Općine i preostalih naselja na području Općine temelji se na smjernicama Programa prostornog uređenja Republike Hrvatske. To su :

- U cilju porasta nataliteta i prirodnog priraštaja poželjno je poticati naseljavanja u lokalna središta, gdje valja poboljšati kakvoću življenja.
- Razvitak treba ostvariti poticajnom investicijskom politikom i decentralizacijom gospodarskih činitelja za što treba osigurati prostorne preduvjete i izgradnju vrsnog prometnog, vodoopskrbnog i energetskog sustava.
- Planiranje mreže naselja temeljiti na razvoju lokalnih žarišta razvitka, kao uporišta za policentrični razvitak.

Usmjeravanje urbanizacije ne smije počivati samo na mreži županijskih gradskih naselja, već težište mora biti i na mreži svih tipova lokalnih središta u ruralnim krajevima, što se u svakom slučaju odnosi i na prostor Općine Stari Jankovci. S tim ciljem treba planirati ravnomjeran i usklađen razvitak i razmještaj stanovništva te prostorni raspored stambenih, radnih, uslužnih i rekreacijskih namjena. Valja izbjegavati prenaplašeno usmjeravanje ili specijalizaciju na samo jednu djelatnost. Oživljavanje seoskih krajeva, kakvi su krajevi Općine, treba provoditi povezivanjem seoskih i gradskih gospodarstava i tako osnažiti pojedina područja, a što se može primijeniti na prostor Općine.

Preobrazba postojećih naselja treba ostvariti veće razvojne mogućnosti te poboljšati sveukupne uvjete života, uz istovremeno ostvarivanje programa zaštite krajobraza te prirodne i kulturne baštine. Preobrazbu seoskih područja treba temeljiti na revitalizaciji kako zbog ukupnih civilizacijskih ciljeva tako i zbog demografske i socijalne iscrpljenosti.

Područna i lokalna središta (općinska središta i ostala razvojna žarišta) treba osposobiti da budu organizatori razvojnih promjena na lokalnim područjima. Kao osnovica njihove preobrazbe predlaže se primjena metode revitalizacije i infrastrukturne rekonstrukcije s ciljem poboljšanja uvjeta života, osposobljavanja tih naselja za ulogu lokalnih središta. Sela treba dugoročno ciljano i usmjeravano oživljavati.

Prioritet treba dati obnovi postojećih naselja pri čemu valja očuvati graditeljski identitet povijesnih središta naselja. Nužno je obnavljati i uređivati povijesna središta naselja koja su zadržala interesantne tradicijske urbane predloške. Treba poticati optimalno korištenje postojećih izgrađenih područja i zaustaviti njihova daljnja neopravdana širenja.

2.1.2. RACIONALNO KORIŠTENJE PRIRODNIH IZVORA

Uređenje prostora naselja treba temeljiti na optimalnim gustoćama koje neće biti manje od postojećih u izgrađenim dijelovima naselja, planiranju odgovarajućih prostora za javne sadržaje te opremanju zemljišta komunalnom infrastrukturom.

Građenje građevina izvan građevinskog područja mora biti tako da ne mogu nastajati nova naselja, ulice i grupe građevina, građevine uz obale vodotoka, uz prometnice, uz vrijedno uređeno poljodjelsko i šumsko zemljište. Građenje izvan građevinskih područja mora biti uklopljeno u krajobraz s ciljem očuvanja prirodnog prostora - njegove konfiguracije, šuma, vrijednog poljodjelskog zemljišta. Za takvo građenje je potrebno osigurati uvjete zaštite okoliša, a posebno odvodnje i zaštite voda te zbrinjavanje otpada. Građenje na osobito vrijednom poljodjelskom zemljištu može se odobriti samo iznimno kada nema drugih mogućnosti.

Daljnje planiranje i detaljno utvrđivanje prostora za građevine i trase infrastrukture treba provoditi koordinirano i usklađeno između korisnika prostora te tako da se što više koriste postojeći koridori, izbjegavaju šume i vrijedno poljodjelsko zemljište, da se očuva cjelovitost prirodnih i izgrađenih struktura te omogući zaštita krajobraza. Prostor eksploatacije mineralnih sirovina treba koristiti na način da se u tijeku eksploatacije i po njenom dovršenju primjene svi elementi zaštite okoliša.

Ciljevi razvoja prometa na području Vukovarsko-srijemske županije su: izgraditi sustav državnih cesta (autocesta i brzih cesta) koje će bolje povezati Županiju sa prometnim sustavom RH i susjednih država, izgraditi i modernizirati županijske ceste rekonstrukcijom postojećih i izgradnjom novih smjerova, promet voditi rubno u donosu na područja veće gustoće izgradnje (veća naselja), osigurati prometnu povezanost i mogućnost odabira sustava prijevoza, a posebno javnog prijevoza, omogućiti etapnu realizaciju planirane modernizacije i izgradnje prometnog sustava i poticati razvoj integralnog prometa.

Planom su predložene: izmjene i dopune koridora javnih cesta, obilaznice na prolazu državnih i županijskih cesta kroz naselja, dvovisinska križanja prometnica te usklađenja cestovna mreže s drugim korisnicima prostora posebno sa željeznicom, energetske i komunalnom infrastrukturom te prioritetima zaštite poljodjelskog i šumskog zemljišta.

Smjernice razvoja telekomunikacija obuhvaćaju: sanaciju ili izgradnju novih pretplatničkih stupnjeva, polaganje svjetlovodnih kabela, širenje mobilne mreže i kontinuiranu modernizaciju telekomunikacijskog centra u Vukovaru. Ostvarenje ovih ciljeva omogućiti će potrebno proširenje svih mjesnih mreža i pružiti cjelokupni raspoloživi asortiman usluga svim korisnicima.

U prostornom planu uređenja općine određuju se prostorne i funkcionalne odrednice izgradnje sustava elektroopskrbe te posebno obratiti pozornost na: određivanje smještaja objekata sustava elektroopskrbe u donosu na građevinsko područje, koridore ostale infrastrukture, zaštitu područja kvalitetnog poljodjelskog zemljišta i šuma, dalekovode planirati izvan građevinskih područja objedinjavanjem koridora s drugom infrastrukturom radi zaštite šumskog i vrijednog poljodjelskog zemljišta, opskrbu zadovoljavajućom količinom električne energije izvršiti sanacijom prijenosne i distribucijske mreže, odrediti rješenja gradnje prijenosne elektroenergetske mreže s ciljem osiguranja sigurnosti napajanja električnom energijom.

Ciljevi aktivnosti u oblasti plinoopskrbe su izgradnja visokotlačnih (VT) plinovoda distribucijskog razvoja, realizirati dionice magistralnog razvoda Osijek-Vukovar, uključujući izradu MRS-a, dovršiti plinifikaciju te planirane koridore plinovoda uskladiti s koridorima prometnica.

Sustav za transport nafte i plina je u funkciji, a buduća povećanja kapaciteta i postava novih cjevovoda realizirati će se u postojećem koridoru.

Rješenje vodoopskrbe Vukovarsko-srijemske županije temeljeno je na uspostavi cjelovitog sustava koji će distribucijom vode sigurnih izvorišta osigurati potrebne količine kvalitetne vode za

sadašnje i buduće potrebe. Usporedno s problemima vodoopskrbe Županije potrebno je provoditi mjere s ciljem postizanja učinkovitijeg djelovanja postojećih vodoopskrbnih sustava. Cilj je razvijati takav sustav koji će povećati strategijsku i pogonsku sigurnost vodoopskrbe u cijelom području Istočne Slavonije. Ciljevi razvoja vodoopskrbnih sustava su:

- osigurati viši stupanj pokrivenosti naselja vodoopskrbnom mrežom, sigurnost opskrbe i osiguranje kvalitete pitke vode,
- usvajanje koncepta razvoja vodoopskrbnog sustava - rješenje na razini županije s prijelaznim rješenjem zasebnim širenjima lokalnih vodoopskrbnih sustava,
- utvrđivanje potrebnih površina i koridora za potrebe izgradnje vodoopskrbnog sustava, a posebno određivanje zona zaštite crpilišta,
- utvrđivanje uvjeta vodoopskrbe velikih industrijskih potrošača.

Vodonosnike i izvorišta treba zaštititi od sustavnog zagađivanja. Zato je posebno važno zaštititi vodotok rijeke Vuke i Bosuta od zagađenja tako da se voda poboljša na II. kategoriju. U svim naseljima na području Županije nužno je definirati i planirati sustav odvodnje s uređajima za pročišćavanje koji će prihvaćati otpadne vode većeg broja naselja. Realizaciju sustava odvodnje treba provoditi postupno, sukladno količini otpadnih voda, osobitostima recipijenata te gospodarskim mogućnostima gradnje i održavanja uređaja. Industrije koje nisu obuhvaćene sustavima za odvodnju i pročišćavanje voda naselja moraju izgraditi vlastite sustave odvodnje i uređaje za pročišćavanje.

Cilj je na razini PPUO-a izrada plana odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda naselja i industrijskih zona, tj. izrada dokumentacije kojom bi se odredio temeljan koncept odvodnje određivanjem vrste sustava (mješoviti ili razdjelni), prostornog obuhvata (naselja koja se na te sustave priključuju), određivanjem koridora kolektora, smještaj uređaja za pročišćavanje te uvjete prihvata pročišćenih voda u odnosu na osobitosti recipijenta.

Nužno je pristupiti kompleksnom uređenju zemljišta, a posebno uređenju glavnih vodotoka - odvodnih recipijenata. Zaštitu od voda treba provoditi rekonstrukcijom i izgradnjom obaloutvrda, regulacijskih radova i nasipa uz sve vodotoke.

Naslijeđe kao temelj identiteta - bogatstvo kulturnog i prirodnog naslijeđa te suvremeni svjetski trendovi i spoznaje u zaštiti kulturne i prirodne baštine traže da se s osobitom pažnjom pristupi vrednovanju prostora, svega što je važno za njegov identitet i napredak. Odrednice ponašanja i korištenja prirodnih sustava u Županiji i Općini trebaju biti:

- **racionalnost** - vrijeme je racionalnog raspolaganja prostorom u skladu s trenutnim mogućnostima. Racionalnost u pristupu ne znači eliminaciju prostornih mogućnosti razvitka u budućnosti, odnosi se prvenstveno na racionalno korištenje prostora za izgradnju, očuvanjem fizičke i funkcionalne cjelovitosti te kvalitete poljodjelskog i šumskog zemljišta;
- **zaštita prostora** - očituje se kroz zaštitu njegovih vrijednosti, vrijednih prirodnih i stvorenih resursa te kroz očuvanje biološke raznolikosti. Pretjerana urbanizacija i nepoštivanje prirode, ekološki su degradirali i u cijelosti uništili brojne prostore u zemlji i svijetu, prostore važne za čovjekovo življenje i njegovu budućnost. Svijest o potrebi zaštite okoliša svakim danom sve više jača i postaje čimbenik kojega se ne može zaobići,
- **vrednovanje naslijeđa** - bogatstvo naslijeđa, kako kulturno-povijesnog, tako i prirodnog, spoznaje o važnosti zaštite kulturne i prirodne baštine traže da s osobitom pažnjom pristupi vrednovanju i ponovljenom vrednovanju svega što je vrijedno u prostoru, što je važno za njegov identitet i što bi moglo biti u funkciji gospodarskog napretka.

Prostor Općine je vrijednih mogućnosti koje treba razvijati pazeći na kriterije zaštite okoliša i prirodnih izvora. Pri tome se mora imati u vidu naseljenost, razvijenost mreže infrastrukture i potreba njenog racionalnog razvoja te dogradnja i zaokruživanje društvene infrastrukture.

Racionalnost u korištenju prostora obvezuje nas da prihvatimo realnost sadašnjice koja nije vrijeme "velikih" i utopističkih ideja i koncepata, te općenito nerealnih planova i želja. Prostor treba racionalno koristiti sukladno s trenutnim i u bližoj budućnosti sagledivim mogućnostima. Razboritost i odmjerena pristupu izradi prostorno-planske dokumentacije i korištenju prostora niti u kojem slučaju ne znači ograničavanje vizije prostornog razvoja. Usprkos degradacijama u prostoru koje su se i kod nas desetljećima dešavale, a nastavljaju se i danas, stupanj ugroženosti okoliša je umanjen upravo zahvaljujući razmjerno kontinuiranoj izradi prostorno planske dokumentacije i kontroli građenja i korištenja prostora.

2.1.3. OČUVANJE EKOLOŠKE STABILNOSTI I VRIJEDNIH DIJELOVA OKOLIŠA

Rješenja Prostornog plana uređenja Općine temelji se na načelima koji pomažu očuvanje stabilnosti i vrijednosti dijelova okoliša Općine, a time i Županije. Rješenja se temelje na načelima:

- održivog razvoja, koji će koristiti prostor Općine, njene prirodne i stvorene resurse tako da ne dođe do nepovratnog uništavanja prostora;
- zaštite prostora i okoliša, čiji se elementi u počecima planiranja ravnopravno vrednuju u kontekstu svih planskih potreba;
- mogućnosti prostora da primi određene namjene bez posljedica.

Analizom mogućnosti prostora i željenog prostornog rasta dolazi se do prostorno planskih rješenja PPUO-a, koja bi trebala poboljšavati prirodno i ekološko stanje prostora Općine. Osobito vrijednim prostorima Općine, kao i važnim čimbenicima planiranja smatraju se:

- poljodjelske površine visokokvalitetnog obradivog zemljišta,
- nalazišta nafte, plina i opekarske gline,
- kultiviran i prirodni krajobraz juga Općine,
- vodotok rijeke Bosut,
- šume i šumsko zemljište.

Krajobraz i njegove komponente izraz i odraz su identiteta nas, naše kulture i prošlosti. On je odraz dobrih i loših postupaka u prostoru i time je veća planerska obaveza njegove zaštite. Međutim kako je krajobraz rezultanta svekolikih prostornih aktivnosti, njegova zaštita se ne sastoji samo u identifikaciji i zaštiti određenih prostora kroz kategoriju *zaštićeni krajobraz*, već i u korektnoj provedbi prostornih planova. U Europi i svijetu su pretjeranim i nepromišljenim građenjem i nepoštivanjem prirode i njenih zakonitosti, degradirani ili ekološki u cijelosti uništeni brojni prostori važni za življenje. Istovremeno svijest o potrebi zaštite okoliša jača, a tako i u Hrvatskoj. Usprkos dugotrajnom zanemarivanju prostora, koji se nerijetko nastavlja i danas, stupanj degradacije u većini slučajeva se još može zaustaviti, odnosno ograničiti na uža područja koja se još uvijek mogu sanirati i obnoviti. Uništavanje prostora (osobito krajobraza) posljedica je želje za ostvarenjem dobiti upravo na nepridržavanju prihvaćenih standarda zaštite okoliša i zauzimanju podcijenjenog građevinskog zemljišta što vodi dalje ka nekontroliranom prostornom razvoju.

2.2. CILJEVI PROSTORNOG RAZVOJA OPĆINSKOG ZNAČAJA

Općim ciljem prostornog razvoja općinskog značaja može se smatrati težnja za postizanjem višeg stupnja razvijenosti kojim će se osigurati bolja kvaliteta života stanovništva i ostvarivanje održivog razvitka. Taj cilj se može ostvariti:

- unutrašnjom konsolidacijom i integracijom prostora (gospodarskim oživljavanjem, prometnom povezanošću, funkcionalnom organizacionom prostora, demografskom revitalizacijom i sl.),
- uključivanjem kvalitetnim prometom u hrvatske i europske razvojne i integracione sustave,
- očuvanjem i povećanjem vrijednosti kvalitete prostora (čuvanjem i unapređivanjem prirodne i kulturne baštine s ciljem čuvanja identiteta i privlačnosti kraja);

U korištenju prostora težište treba biti na:

- očuvanju fizičke cjelovitosti područja - prvenstveno racionalnim korištenjem prostora za građenje,
- uvažavanju prirodnih značajki prilagođivanjem proizvodnje biološkim ciklusima i lokalnim uvjetima bez komponente zagađivanja i
- uvažavanju strukturnih značajki kroz očuvanje krajobrazne fizionomije kao sinteze djelovanja prirodnih i kulturnih komponenata jednog cjelovitog vizualnog prostornog fenomena Općine.

Opći razvojni ciljevi, općinski, ali i Županijski i nacionalni, koji trebaju biti ugrađeni u ovaj Plan odnose se na:

- *kvalitetnu evoluciju* razvoja u prostoru s osloncem na resurse, koje čine prirodna i kulturna graditeljska dobra ljudski potencijal, ljepota, raznolikost i osobitost dijelova prostora,
- *osnaživanje prostorno-razvojne strukture* kroz uravnoteženi razvitak područja stvaranjem okosnica i težišta razvitka oslanjanjem na sustav naselja.

U Općini se održao samo povijesno utemeljen odnos slobodnih agrarnih predjela i izgrađenih naseobinskih područja, prožet htijenjem vizualnog mirjenja kultiviranog, pitomog i skladno modificiranog prostora. Zato se u Općini kao polazište prostornog planiranja i programiranja razvoja nameće temeljno načelo uređenja putem *integralnog očuvanja povijesnih i prirodnih uglavnom modificiranih dobara* Općine s ciljem zaštite preostalih autohtonih vrijednosti i vrsnoća. Osobito značenje ima stroga zaštita posebno vrijednih resursa: nezagađenog tla, šuma, neizgrađenih površina u važnim vizurama, krajobraznih vrijednosti izraženih kroz čimbenike prirodne i kulturne graditeljske baštine.

Osobitu pozornost pridaje se općinama s 2000 - 7000 st., a u koju grupu se svrstava i općina Stari Jankovci, kojima treba poboljšavati funkcionalnu strukturu i izbjegavati monofunkcionalnu usmjerenost. Općina Stari Jankovci se nalazi u vrlo povoljnom geoprometnom položaju. To će otvoriti perspektive potencijalno boljem gospodarskom i svekolikom drugom razvoju, ali će s druge strane izazvati jače pritiske na prostor i njegovo korištenje. Poziciju Općine i naselja treba promatrati kroz potrebu osiguranja razvoja naselja poboljšanjem postojećih obilježja mreže naselja i skladnijeg regionalnog razvoja.

U prostoru Županije važnost središnjeg naselja Stari Jankovci treba promatrati na razini *manjeg lokalnog središta* - općinskog središta - razvojnog središta na važnom prometnom pravcu.

Prema demografskim pokazateljima nema veće potrebe za povećanjem građevnih područja naselja, ali zato treba postojeće granice naselja bolje prilagoditi novim oblicima građenja i korištenja prostora. Zato treba predvidjeti izmjenu granica građevinskih područja kojima se omogućuje bolje korištenje površina unutar građevinskog područja i kojima će se poticati procesi gospodarskog i demografskog razvoja Općine.

Cilj Prostornog plana uređenja općine (PPUO) je osigurati prostorne uvjete za ostvarivanje navedenih smjernica razvoja osobito:

- osiguravanje prostornih pretpostavki za gospodarski razvitak sredine, kako u smislu proizvodnih i servisnih djelatnosti tako i u smislu umjerenih turističkih razvojnih programa osiguravajući za to odgovarajuće površine,
- planiranjem građevnih područja za potrebe naseljavanja i poboljšanja kvalitete stanovanja i time poticanje pozitivnih demografskih procesa,
- zaštitom prirode i kulturnih dobara koje ovaj Plan valorizira i ističe.

2.2.1. DEMOGRAFSKI I GOSPODARSKI RAZVOJ

2.2.1.1. Demografski razvoj

Današnji demografski razvoj Općine možemo opisati kao *demografsku sredinu sa izumiranjem. Stopa prirodnog kretanja stanovništva* Općine ovisi o mnogim čimbenicima, od kojih su za Općinu bili presudni: Domovinski rat, dinamika i uvjeti poslijeratne obnove, transformacija gospodarstva i vlasničkih odnosa. Obnova i razvoj gospodarstva u najvećoj mjeri ovisi o općem stanju gospodarstva Države. I bez tako teških uvjeta je demografski razvoj teško predvidiva kategorija koja zavisi o brojnim parametrima i čije se kretanje u budućnosti i samo po sebi teško može predvidjeti.

Gospodarski razvoj Općine i nova radna mjesta važni su čimbenici razvoja i trebali bi u budućnosti utjecati na oživljavanje demografskog razvoja. Bez njih se ne očekuje značajnije poboljšanje demografske situacije u Općini. Potrebno je zaustaviti trend pada populacije i poboljšati sastav populacije osobito u smislu poboljšanja starosne strukture i stručne kvalifikacije. Zato se temeljni ciljevi mogu preciznije odrediti kao:

- obnavljanje naselja kroz poboljšanje društvene i tehničke infrastrukture;
- ublažavanje i ispravljanje negativnih demografskih tendencija osiguranjem optimalnog općeg kretanja stanovništva putem prirodnog kretanja i migracijskih tokova;
- osiguranje ravnomjernog razmještaja stanovništva u prostoru;
- osiguranje povratka stanovništva u naselja.

Demografski cilj treba realizirati zadržavanjem postojećeg stanovništva, poticanjem povećanja broja članova obitelji te istovremeno stvaranje uvjeta školovanja i rada u mjestu rođenja. Treba stimulirati povratak djelomično raseljenih, pogotovo mlađih osoba u radno-aktivnoj dobi te stvarati uvjete za imigraciona kretanja.

2.2.1.2. Gospodarski razvoj

Cilj upravljanja i kreiranja gospodarskog razvoja je tehnološko i ekološko optimalno iskorištavanje raspoloživih prirodnih i stručnih potencijala, poticanjem novih oblika proizvodnje i privlačenjem školovanih stručnjaka. Nove tehnologije i viša razina produktivnosti trebale bi odrediti potreban broj stalne radne snage, a potom i po potrebi povremene radne snage. U tom smislu, a i u ovisnosti o raspoloživim ukupnim resursima treba poticati višestrukturну orijentaciju gospodarstva na više proizvodnih grana - treba težiti raznovrsnoj gospodarskoj strukturi bez zagađivača okoliša.

Raznovrsnosti razvoja gospodarskih grana treba pratiti i polivalentnost domaćinstava, odnosno gospodarstava tako, da se može osiguravati prihod iz više izvora. Kao jedan od prioritarnih budućih ciljeva svakako mora biti i težnja da se ulaganjima u razne oblike proizvodnog gospodarstva i uslugama financijski da prednost u odnosu na trgovinu. Treba postići i izjednačavanje javnog standarda i društvene opremljenosti u svim naseljima (kompletna infrastrukturna opremljenost, školstvo, zdravstvo, kultura, sport i usluge).

Navedeni ciljevi trebali bi se ostvarivati u svim oblicima društvene i gospodarske aktivnosti, a u segmentu planiranja prostora donošenjem poticajnih i razvojnih mjera, prostornih planova niže razine i manjih prostornih obuhvata za poznate korisnike, ulaganjem u investicijske projekte, idejnim rješenjima gospodarskih zona i slično, a sve prema dinamici etapne realizacije.

Za neposrednu realizaciju zacrtanih ciljeva i provođenje navedenih mjera biti će potrebna usklađenost i zajedničko djelovanje odgovarajućih službi na županijskoj i lokalnoj razini u cilju ostvarenja zacrtanih programa:

- polazeći od analize postojeće gospodarske strukture te od mogućnosti i ograničenja gospodarskog razvoja naveli bi kao primarne ciljeve gospodarskog razvoja;
- ubrzati rast gospodarskih aktivnosti u cilju iskorištavanja prednosti i raspoloživih resursa;

- težiti stvaranju usklađenog modela gospodarskog razvitka te graditi očekivanu razvijenost sveukupne infrastrukture;
- poticati one gospodarske aktivnosti, kojih je posljedica povećana cirkulacija ljudi, dobara i usluga;
- težiti rastu investicijskih aktivnosti uz očuvanje ekološki vrijednog područja, a u skladu s donesenim razvojnim planovima i programima;
- stvarati preduvjete za otvaranje novih radnih mjesta, a naročito u malom poduzetništvu, obiteljskim gospodarstvima, prometu, komunalnim uslugama i iskorištavanju mineralnih sirovina.

U zavisnosti o raspoloživim prirodnim i kadrovskim resursima, osnovne aktivnosti u planiranom gospodarskom razvitku trebaju se usmjeriti na temeljne djelatnosti:

- poljodjelstvo kao temeljnu djelatnost, osobito u smislu privođenja raspoloživih resursa tradicionalnim kulturama, gdje je to moguće okrupnjavanje posjeda i oslanjanjem na proizvodnju zdrave ekološke hrane;
- proizvodnju oslonjenu na razvoj malih kapaciteta uz eliminaciju bilo koje vrste zagađivanja;
- uslužne djelatnosti i obrtništvo utemeljeno na stvaranju zona malog gospodarstva i razvitaka obiteljskih gospodarstava i obrta te izletničkog turizma.

U odabiru i poticanju određenih gospodarskih aktivnosti u svakom slučaju treba birati one, koje su stručno utemeljene i dokazane bez obzira da li se radi o radnim ili kapitalno-intenzivnim djelatnostima, one koje koriste i unapređuju raspoložive prirodne resurse, nisu veliki energetske potrošači te ne zahtijevaju veće količine sirovina i repromaterijala. Treba voditi računa o stvaranju potreba za radnim mjestima, koja se najvećim dijelom mogu popunjavati iz rezerve radne snage, dijelom doškolovanjem ili prekvalifikacijom. Gospodarske aktivnosti uz određenu međuovisnost gospodarskih subjekata i njihov višestruki utjecaj jednih na druge moraju se temeljiti na kvaliteti u odnosu na količinu.

2.2.1.2.1. Poljodjelstvo

Poljodjelstvo je po važnosti prva gospodarska grana Općine. Osnovni pravci i ciljevi razvoja poljodjelstva morali bi se temeljiti na vrednovanju svih uvjeta za razvoj poljodjelstva te na proizvodnji onih proizvoda za koje već i sada postoji izražena potražnja u okolnom prostoru i široj regiji osobito uzimajući u obzir blizinu grada Vinkovaca i Vukovara. Jedan od prednosti poljodjelske proizvodnje mora biti i "zdrava hrana" s posebnom ponudom u ugostiteljskim objektima i poticanjem suvremenijih oblika turizma u tradicionalnim seoskim gospodarstvima, (salaši). Mjere za pokretanje i poticanje poljodjelske proizvodnje najvećim bi se dijelom oslanjale na obiteljska gospodarstva, koja ne bi trebala postati monokulturna. Potrebno je urediti postojeću mrežu poljskih putova do poljodjelskih površina za korištenje mehanizacije (traktora i sl.). Obradene poljodjelske površine značajne za uzgoj poljodjelskih kultura potrebno je zaštititi od gradnje i po mogućnosti spajanjem i zamjenom određenih površina stvarati veće posjede radi lakše obrade i boljih rezultata.

2.2.1.2.2. Industrija

Industrija kao sekundarna djelatnost u ovom trenutku je razvijena u okviru mogućnosti. Ovim Planom osigurava se prostor i za njen razvoj. Ističe se važnost kako postojeće industriju, tako i novih manjih gospodarskih jedinica primjerenijih današnjem promatranju gospodarstva na lokalnoj i razini. Planirane gospodarske zone treba infrastrukturno opremiti i time omogućiti građenje raznih servisa i obrta.

2.2.1.2.3. Izletnička turistička djelatnost

Određene mogućnosti za razvoj turističke djelatnosti u Općini postoje. Pogodan prometni položaj, pitomi reljef i klimatski uvjeti mogli bi pogodovati razvoju turizma i na ovom području. Podizanjem standarda infrastrukture i stanovanja u okviru određenih poljodjelskih gospodarstava moguć je razvoj seoskog turizma, a i blizina većih urbanih središta daje ovom vidu turističke ponude izvjesne

perspektive. Njih treba poticati i kroz nastojanje individualnog poduzetništva, uređenjem salaša te lovnim i ribolovnim turizmom.

2.2.1.2.4. Uslužne djelatnosti i obrtništvo

Gospodarska struktura uglavnom je temeljena na proizvodnji hrane, manje na industriji i nešto na uslužnim djelatnostima, pa je naglasak razvoja Općine prvenstveno na razvoju međuovisnosti ovih djelatnosti i podizanju kvalitete ponude. U okviru uslužnih djelatnosti i obrtništva, razvoj se treba temeljiti na onima koje već djelomično postoje i imaju tržišnu i profitabilnu mogućnost budućeg razvoja. U tom smislu podržavati treba razvoj trgovine i servisa u funkciji postojećeg i planiranog korištenja prostora (poljodjelstvo, turizam i sl.) poticanjem poduzetništva.

U tercijarnom sektoru treba razvijati financijske, intelektualne i poslovne usluge, obrazovanje, kulturu, zdravstvenu zaštitu i rad u tijelima uprave i lokalne samouprave u okvirima potreba Općine. Razvoj navedenih djelatnosti podrazumijeva i postojanje visokoobrazovanih stručnjaka, kojih u ovom trenutku nema dovoljno i koje bi trebalo osigurati stipendiranjem prema stvarnim potrebama. Razvoj djelatnosti obrazovanja, športa, kulture i zdravstva treba planirati sukladno s ukupnim porastom broja stanovnika, financijskim mogućnostima i gospodarskim razvitkom Općine.

U komunalnim djelatnostima treba zaposliti još radnika na uređenju naselja i okoliša, a u ovisnosti o programu i raspoloživim sredstvima.

2.2.1.2.5. Zaključak

Analizom postojećeg gospodarskog razvoja, ograničenja i mogućnosti razvoja te planiranog gospodarskog i ukupnog društvenog razvitka Općine može se zaključiti da je uz poboljšanje korištenja svih raspoloživih izvora i programiranja održivog razvoja potrebno poduzeti slijedeće mjere:

- razvoj svih djelatnosti i gospodarskih grana usmjeravati prema donesenim programima uz poduzimanje investicijskih aktivnosti;
- osigurati svu potrebnu infrastrukturu za gospodarski razvoj dijelom uz potporu države i njezinih institucija;
- pripremati programe razvoja svih djelatnosti na temelju donesenih kriterija i iste ponuditi zainteresiranim ulagačima;
- donošenjem i prilagođivanjem prostornih planova osigurati prostorne mogućnosti zacrtanog razvoja uz primjenu ekoloških normi očuvanja okoline;
- poticati osobito razvoj obiteljskih gospodarstava i mogućnost dvojnih zanimanja;
- stvoriti pretpostavke za demografski razvitak i povećanje broja stanovnika;
- svim mjerama osigurati povećanje broja radno aktivnog stanovništva i zaposlenih;
- sve navedene radnje i aktivnosti poduzimati u cilju povećanja životnog i cjelokupnog društvenog standarda.

U svim mjerama i programima potrebno je voditi računa o specifičnosti života i privređivanja i unaprijediti povezanost sa širim prostorom. Ovim planom osiguravaju se prostorno-planski elementi, koji u prostornom smislu osiguravaju mogućnost ostvarenja željenih ciljeva gospodarskog razvoja, a detaljnije uvjete razvoja gospodarstva trebalo bi odrediti planom gospodarskog razvoja Općine na temelju odgovarajuće studije.

2.2.2. ODABIR PROSTORNO-RAZVOJNE STRUKTURE

Smanjivanje lokalnih utjecaja i nadvladavanje prirodnih ograničenja lokalnog prostora, podređivanje prirode sve većim zahtjevima čovjeka i izjednačavanje društvenih vrijednosti vodi gubitku lokalnih posebnosti i krizi identiteta prostora. Sprječavanje kontinuirano izgrađenog prostora fizičkim spajanjem elemenata strukture naselja duž prometnica gdje ne postoje uvjeti niti

razlozi za takovo promišljanje i sprječavanje nastajanja velikih kontinuiranih građevnih površina naselja temeljni je cilj odabira prostorno razvojne strukture Općine. Cilj se treba ostvariti kroz:

- svrhovito i restriktivno određivanje građevnih područja naselja što će u ovisiti o izgrađenim prostorima u duhu tradicijske izgrađenosti;
- oblikovanje relativno uočljive strukture izgrađenog - neizgrađenog (prirodnog) prostora u okviru izgrađenih dijelova građevnih područja;
- čuvanje tradicijskih jezgara naselja;
- izgradnju gospodarskih zona sprječavanjem kontinuirane prostorne izgrađenosti;
- čuvanje elemenata prirodne baštine kao strukturnog elemenata prostora uz zaštitu elemenata kulturno-prostornih tradicijskih struktura, prepoznatljivih regionalnih svojstvenosti.

2.2.3. RAZVOJ NASELJA, DRUŠTVENE, PROMETNE I KOMUNALNE INFRASTRUKTURE

Nastanjeni prostori Općine su prema svojim karakteristikama *ruralna područja* u kojima glavni ciljevi trebaju biti:

- olakšati pučanstvu pristup društvenim dobrima i institucijama,
- povećati svakodnevnu ekološku i funkcionalnu sigurnost područja,
- poduprijeti i poboljšati osobnu i obiteljsku perspektivu stanovnika područja i proširiti mogućnost individualizacije lokalnog načina života
- očuvanje kvalitetnih plodnih tala, sprječavanjem neracionalnog i neodgovarajućeg korištenja u druge svrhe.

Infrastrukturni sustavi smatraju se glavnim čimbenikom usmjerenja razvoja. Stoga treba unaprjeđivati mrežu infrastrukturnih sustava Općine te:

- osigurati sigurno i kvalitetno prometno povezivanje prostora Općine povezivanjem naselja kako međusobno tako i s naseljima u susjednim općinama.
- Iskoristiti prednosti položaja Općine na posavskom prometnom pravcu kao dijelu X. europskog prometnog koridora. Povoljan prometni položaj treba iskoristiti za gospodarski razvoj (servisi, usluge, promet, trgovina, turizam);
- osigurati opskrbu kvalitetnom pitkom vodom,
- osigurati dovoljne količine kvalitetne energije;
- očuvati vodonosne horizonte od zagađenja izgradnjom sustava odvodnje;
- riješiti problem zbrinjavanja i odlaganja komunalnog otpada.

2.2.4. ZAŠTITA KRAJOBRAZNIH PRIRODNIH VRIJEDNOSTI I POSEBNOSTI I KULTURNO-POVIJESNIH CJELINA

Pod pojmom prostorne baštine podrazumijevamo "topografski definirana područja u kojima je osobito izražen kvalitetan suživot kulturne baštine i prirodnih osobitosti sredine, odnosno kao cjelina je iznimnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, znanstvenih, socijalnih i tehničkih vrijednosti". Uz tradicionalni pojam zaštite spomenika kulture i prirode, ravnopravno se pojavljuje i zaštita kulturnih i prirodnih dobara, odnosno valorizacija svih oblika proizvoda prirode i ljudske stvaralačke djelatnosti. Kulturno i prirodno nasljeđe predstavlja harmoničnu cjelinu, čiji su elementi nedjeljivi, proširena je terminologija zaštite na pojmove zaštite kulturne i prirodne, odnosno prostorne baštine. U tom kontekstu valorizirani su pejzažni predjeli, bilo da su prirodni okvir naselja, bilo da su ljudskom rukom kultivirani predjeli u blizini naselja, odnosno povijesnog spomenika. Najveća vrijednost ovog područja je osim vrijednih primjera graditeljske baštine (sakralne građevine) očuvani krajobraz koji je sinteza prirodnih, pejzažno-reljefnih osobitosti i antropogenih djelatnosti.

Prostorni plan je prilika za sveobuhvatno sagledavanje i cjelovitu zaštitu prostora. U cilju sustavne brige za zaštitu graditeljske baštine, kako je određeno u Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske, osnovna su opredjeljenja sljedeća:

- uspostava cjelovitog i usklađenog sustava zaštite graditeljskih i kulturnih vrijednosti
- neprekidno istraživanje i vrednovanje graditeljske baštine, te poticanje temeljne stručne i znanstvene obrade, radi djelotvornije zaštite ali i radi uključivanja u razvojne programe,

- revizija postojećih konzervatorskih studija za zaštićene povijesne cjeline,
- zaštita mogućih arheoloških predjela i mjesta u skladu s načelima arheološke struke i konzervatorske djelatnosti,
- u sklopu modela revitalizacije seoskih cjelina primijeniti integralne oblike zaštite, te poticati osnivanje muzeja na otvorenom i predstavljanja narodnog stvaralaštva radi odgojno obrazovnih, ekoloških i turističkih učinaka.

Europskom konvencijom o krajobrazu, krajobrazom se smatra područje izgled kojega je određen djelovanjem i međudjelovanjem prirodnih i ljudskih činitelja. Krajobraz se mora shvatiti kao prostorno ekološku, gospodarsku i kulturnu cjelinu, u kojoj valja poštivati načelo raznolikosti i posebnosti krajobraza. Prema smjernicama prostornog uređenja Radne zajednice Alpe Jadran (1997) ciljevi i opredjeljenja su osigurati vitalni kvalitetni krajobraz uz očuvanje i naglašavanje identiteta pojedinih područja.

Potrebno je prepoznati i sačuvati pojedine tipove krajobraza; krajobraz s visokim stupnjem gospodarske učinkovitosti, krajobraz s visokim stupnjem prirodnosti, krajobraz s visokim stupnjem identiteta, nove kvalitete krajobraza (osobito vezana uz naselja). U svrhu očuvanja i unapređenja krajobrazne raznolikosti propisuje se slijedeće:

- izbjegavati pravocrtnu regulaciju postojećih prirodnih vodotoka, a duž postojećih regulacija i agromeliorativnih zahvata omogućiti opstanak i mjestimičnu obnovu bujnih vlažnih biotopa i ambijenata,
- duž međa čuvati živice i pojedinačna stabla kao tradicionalni oblik razdiobe prostora,
- spriječiti daljnju neplansku izgradnju kuća i drugih građevina na krajobrazno izloženim mjestima,
- očuvati seoske krajobraze i omogućiti razvitak sela uz oživljavanje seoskog gospodarstva, biopoljodjelstva, obrtništva, rukotvornih vještina, turizma, te poticanje seoskog stanovanja kao mogućnosti izbora. Pri tom je važno čuvati sliku naselja i kultiviranog krajobraza, a građevna područja odrediti na način da se očuvaju oblikovne (morfološke) i strukturalne značajke graditeljske baštine, prije svega: oblik parcele, smještaj građevina na parceli i tradicijski obiteljski vrt,
- očuvanje prepoznatljivosti povijesnih cjelina treba temeljiti na poštivanju jedinstvenosti svakog naselja, njegovoj povijesnoj slojevitosti, zakonitostima rasta i preobražaja. Potrebno je provesti revalorizaciju dosad utvrđenih zona zaštite, na principima najstrože i potpune zaštite povijesne organizacije i strukture, odnosno odrediti zone u kojima su moguće graditeljske intervencije, a da se time ne narušavaju vrijednosti najstrožeg povijesnog središta. Osobitu pozornost posvetiti kontaktnim zonama povijesnog središta i rubnim dijelovima povijesnih naselja, štiteći mjerilo, zatečene vrijednosti i graditeljsku tradiciju.

Povijesne cjeline i ambijenti, kao i pojedinačne građevine sa spomeničkim obilježjima, zajedno sa svojim okolišem, moraju biti na kvalitetan način, sukladno njihovim prostornim, arhitektonskim, etnološkim i povijesnim karakteristikama, uključeni u budući razvoj. To prije svega podrazumijeva:

- zadržavanje i očuvanje prostornih odnosa definiranih tijekom povijesti, koji se manifestiraju u cjelovitoj slici prostora kao kulturnog krajobraza,
- očuvanje prostorne homogenosti naselja, prije svega njegova volumena, okruženog područjima kultiviranog krajobraza,
- zadržavanje povijesnih oblika komunikacija - starih cesta, pješačkih putova i staza,
- očuvanje povijesnog naseobinskog ustroja, parcelacije i tradicijske arhitekture,
- oživljavanje povijesnih oblika naseljenosti u okviru njihovog prostornog okruženja, povijesne matrice, parcelacije i tradicijske građevne strukture,
- očuvanje i obnovu tradicijske arhitekture, stambene i gospodarske, kao i svih povijesnih arhitektonskih građevina spomeničkih svojstva, kao nositelja prepoznatljivosti prostora,
- očuvanje povijesne slike prostora i karakterističnih vizura,
- očuvanje i njegovanje izvornih i tradicionalnih funkcija i sadržaja, poljodjelskih kultura kao što su vinogradi i tradicionalnog načina obrade zemlje,

- zadržavanje i očuvanje karakterističnih toponima, naziva sela, brežuljaka i potoka, od kojih neki imaju povijesno (arheološko) i simboličko značenje,
- očuvanje i obnovu svih građevina i sklopova s kulturno povijesnim obilježjima,
- istraživanje i prezentaciju arheoloških nalaza i mjesta.

U cilju očuvanja, zaštite i unapređenja kulturne i prirodne baštine Općine Stari Jankovci, što znači očuvanje identiteta, naglašavamo načela zaštite koja bi trebala biti polazna osnova budućeg razvitka:

- kulturna i prirodna baština predstavlja temelj identiteta i dokaz je povijesnog kontinuiteta razvitka sredine pa ju je potrebno štititi od svake daljnje devastacije i degradacije njenih temeljnih vrijednosti,
- osim pojedinačnih građevina, kulturnu baštinu čini i prostorna baština, koja je zajedničko djelo čovjeka i prirode, odnosno rezultat je ljudskog djelovanja kroz povijest,
- osim vrednovanih građevina - reprezentativnih primjera određenog stila, kulturnu baštinu čine i skromna ostvarenja tradicijske stambene izgradnje, koje bi kao nositelje identiteta, trebalo čuvati u izvornim oblicima i po mogućnosti izvornoj namjeni,
- prirodni krajobraz je neponovljiv, a svako novo širenje građevinskih zona u kvalitetne krajobrazne prostore znači osiromašenje krajobraza i gubitak samosvojnosti.

Cilj je ustanoviti osnovne prostorne i razvojne činitelje očuvanja kulturne baštine, te dati smjernice i uvjete korištenja prostora, za djelovanje u prostoru i za pojedinačne graditeljske zahvate. Zaštita graditeljske baštine se provodi prema usvojenim načelima integralne zaštite prostora, ali i očuvanjem autentičnosti kroz obnovu izvornih obilježja građevine. Modaliteti zaštite određuju se prema kriteriju zoniranja, (stroga zona zaštite povijesnih struktura i kontaktne zone), te prema propisanim mjerama zaštite. Veći dio prostora općine vrednovan je kao područje kulturnog krajobraza. Potrebno je s naročitom pažnjom pristupiti planiranju građevinskih područja, kako ne bi došlo do narušavanja kvalitetnih prostornih odnosa, uz očuvanje vrijednih vizura na sela.

Za građevine kulturno povijesne vrijednosti potrebno je provesti konzervatorsko restauratorska istraživanja prije zahvata. Za sva naselja s očuvanom povijesnom građevnom strukturom potrebno je izraditi inventarizaciju svih vrijednosti naselja, prostornih i graditeljskih, temeljem kojih će se odrediti smjernice za potrebne i moguće zahvate unutar prostora naselja i na pojedinačnim građevinama.

Očuvanje kvalitete prostora Općine, uvažavanje njegovih prostorno-ekoloških i socio-kulturnih parametara, uključivanje prirodne i kulturno-povijesne baštine i turističku ponudu, osobito u smislu seoskog turizma, unapređenje i obogaćivanje asortimana ponude, pomaganje razvoja poljodjelski orijentiranih prostora unutrašnjosti Općine i njihova integracija u cjelinu razvoja Općine, razvoj prerađivačke industrije, servisa i usluga, činitelji su na kojima počivaju prostorna rješenja ovoga Prostornog plana uređenja Općine i njegov su doprinos provedbi *Strategije i Programe prostornog uređenja RH i Prostornog plana Vukovarsko-srijemske županije*.

2.3. CILJEVI PROSTORNOG UREĐENJA NASELJA NA PODRUČJU OPĆINE

2.3.1. RACIONALNO KORIŠTENJE I ZAŠTITA PROSTORA

Nužno je provesti objedinjavanje prostornog uređenja naselja temeljom isticanja i čuvanja još ušćuvanih njihovih temeljnih obilježja, očuvanje njihovih regionalnih tradicijskih vrijednosti, uz racionalno planiranje prostornih obuhvata građevnih područja sukladno potrebama smještaja stanovništva i gospodarskih djelatnosti. U skladu s postojećim političkim i gospodarskim prilikama, koje zahtijevaju od svih svrhovito gospodarenje te u skladu sa suvremenim europskim i svjetskim spoznajama o nužnosti zaštite okoliša i krajobraza u kojemu živimo, prilikom izrade ovoga Plana postavljena su sljedeća polazišta za racionalno korištenje i zaštitu prostora:

Europski pristup planiranju.

Glavne težnje današnjeg europskog prostornog razvitka moguće je izraziti na slijedeći način:

- Prihvatiti pristup nadopunjavanja i suradnje naselja kako bi se izbjeglo nepotrebno i skupo nadmetanje;
- Promicati oživljavanje i transformaciju postojećih umjesto osnivanja novih građevinskih područja;
- Ostvarivati novi razvitak sela obnovom urbano-ruralnih odnosa promicanjem gospodarskih djelatnosti primjerenih ruralnim područjima;
- Očuvati različitost kulturnog krajobraza;
- Učvrstiti rijetko naseljena izdvojena područja pristupom udruživanja javnih i privatnih djelatnosti u svrhu smanjenja i zaustavljanja iseljavanja pučanstva iz ruralnih područja.

Održivi razvitak je naziv koji se danas u svijetu koristi kada se želi označiti i istaknuti razvitak koji ide u susret današnjim potrebama, ali uz osiguranje mogućnosti razvitka i budućim naraštajima. Principi održivog razvitka ne ograničavaju gospodarski rast, ali on ne smije ugrožavati čovjekovo zdravlje, biljne i životinjske vrste, tijekom prirodnog razvitka i prirodna dobra. Održiv razvitak skrbi o okolišu, tehnički je podoban, gospodarski provediv i društveno prihvatljiv.

Sveobuhvatno planiranje i upravljanje prostorom i okolišem.

Sveobuhvatno planiranje - sveobuhvatan pristup razvitku vezanog za zaštitu okoliša uz uvažavanje zatečenih vrijednosti krajobraza i trajno očuvanje okoliša kao razvojnog vrela od neprocjenjive vrijednosti pretpostavlja puno sudjelovanje javnosti. U suvremenom gospodarskom razvitku prostor (zemljište) pomalo gubi svoje tradicijsko značenje najvažnijeg gospodarskog izvora, jer se težište pomiče prema znanju, poduzetništvu, informatičkim i prometnim sustavima. U tržišnom gospodarstvu prostor ima svoju uporabnu vrijednost, dok se vrijednost okoliša još uvijek teško vrednuje. Prostor i okoliš su ograničeni i zato je neophodno sveobuhvatno i sustavno planiranje i gospodarenje prostorom i okolišem pod kojim podrazumijevamo: društveni i gospodarski razvitak; svrsishodno korištenje prirodnih izvora i kulturnog nasljeđa, zaštitu okoliša i provedbu i kontrolu sustava upravljanja prostorom i okolišem.

Štovanje kulturnog i prirodnog nasljeđa.

Bogatstvo kulturno-povijesnog, prirodnog i krajobraznog nasljeđa te svjetska nastojanja i spoznaje u zaštiti kulturne i prirodne baštine zahtijevaju da s osobitom pozornošću pristupimo vrednovanju i ponovljenom vrednovanju svega što je važno za prepoznatljivost i očuvanje izvornih ili naslijeđenih vrijednosti hrvatskog krajobraza. Očuvanje i skrb za kulturnu i prirodnu baštinu, kao i ispravno korištenje spomeničkih vrijednosti građevina i sklopova, važno je ne samo iz razloga očuvanja hrvatskog kulturnog identiteta, nego i s gledišta sveukupnog napretka, poglavito gospodarskog i turističkog.

Svrhovitost i razboritost u planiranju.

Kraj drugog tisućljeća u ozračju svjetskih promišljanja, te trenutne gospodarske mogućnosti Hrvatske nisu skloni pretjeranim i neostvarivim graditeljskim i prostorno-planerskim zamislima. Živimo u doba kada se nameće potreba za svrsishodnim raspolaganjem i trošenjem prostora u skladu s mogućnostima prostora i okoliša, kao i u skladu s gospodarskim mogućnostima. Sukladno navedenim načelima ovaj Plan, koliko je to njemu moguće na razini Općine, teži omogućavanju optimalnog, ujednačenog prostornog razvoja svih struktura Općine i to: fizičkih, gospodarskih, demografskih i društvenih uz čuvanje biološke i povijesno-kulturne sastavnice prostora Općine u skladu s već navedenim tezama. Preduvjet svekolikog rasta jest kvalitetnije prometno povezivanje i infrastrukturno opremanje, kako Općine tako i cijelog šireg prostora Županije i Države.

Principi racionalnog korištenja prostora utvrđeni su Zakonom o prostornom uređenju. Opći ciljevi, koje je važno poštovati i prilikom izrade nove prostorno - planske dokumentacije za Općinu su:

- vrednovanje zatečenog stanja s unapređenjem već postojećih vrijednosti (pejzaža, kulturne baštine, poljodjelskih i vodenih površina, itd.),
- racionalno trošenje prostora novom izgradnjom,

CILJEVI

- zaštita poljodjelskih i šumskih površina od neplanske izgradnje,
- donošenjem novih dokumenata prostornog uređenja riješiti problem objekata "divlje izgradnje" u skladu s proklamiranim stavovima i pravilima struke,
- ujednačavanje prostornih uvjeta života stanovnika Općine,
- razvoj naselja i radnih mjesta, te središnjih funkcija oko postojećih i potencijalnih jezgara razvoja,
- zaštita i unapređenje identiteta naselja, te fizionomije ostalih manjih naselja,
- osiguranje optimalne prometne povezanosti i prometne organizacije naselja,
- planiranje i osiguranje površina za budući prostorni razvoj uz osiguranje od neplanskog korištenja,
- smanjenje nepovoljnih utjecaja čovjeka na njegovu okolinu.

U postizanju navedenih općih ciljeva interes Općine je:

- da se elementi županijske, državne i šire integracije (prometne) iskoriste kao poticaj za unutarnju konsolidaciju gospodarstva, za razvoj turizma, infrastrukture, za povećanje interesa vanjskih gospodarskih čimbenika kao ulagača, za zaštitu prirodne i kulturne graditeljske baštine, razvoj specifičnih prostornih struktura i djelatnosti i razvoj ruralnog prostora,
- da se funkcionalna i ukupna ekološka cjelovitost i različitost područja Općine očuva, a razvoj planira po načelu predodređenosti prostora za djelatnosti primjerene temeljnim značajkama prostora,
- da se pod teretom težnje za ubrzanim razvojem ne izgube temeljne osobitosti prostornih struktura.

2.3.2. UTVRĐIVANJE GRAĐEVINSKIH PODRUČJA NASELJA U ODNOSU NA POSTOJEĆI I PLANIRAN BROJ STANOVNIKA, GUSTOĆU STANOVANJA, IZGRAĐENOST, ISKORIŠTENOST I GUSTOĆU IZGRAĐENOSTI, OBILJEŽJA NASELJA, VRIJEDNOSTI I POSEBNOSTI KRAJOBRAZA, PRIRODNIH I KULTURNO-POVIJESNIH CJELINA

Određivanje građevinskih područja u ovom planu temelji se na iskazu površine izgrađenog i neizgrađenog dijela građevinskog područja sljedeći smjernice:

- mogućnosti gradnje (prostorne rezerve) unutar postojećeg građevinskog područja, a posebno nedovršenih dijelova te u odnosu na kapacitete postojeće infrastrukture,
- prilagođavanja gustoće stanovanja i gustoće stanovništva tipu naselja,
- oblikovanja građevinskih područja primjereno geomorfološkim značajkama kao naseobinskih cjelina i odvojeno od drugih takvih cjelina.

Postojeći broj stanovnika se kontinuirano umanjuje. Planiran broj stanovnika je teško predvidjeti no demografska i gospodarska analiza i projekcija pokazuje da bi uspjeh bilo i zaustavljanje trenda pada broja stanovnika Općine u ovom planskom razdoblju. U tom smislu građevinska područja treba planirati primarno za potrebe povećanja standarda stanovanja, za potrebe povećanih zahtijeva u smislu umanjenog broja članova domaćinstava te zbog potreba poticanja razvoja gospodarstva i društvenih djelatnosti.

Zauzetost prostora manja je 300 m²/st pri čemu se uzima u obzir izgrađena cjelina i kompaktni dijelovi naselja unutar građevinskog područja, bez poljodjelskih, te šumskih i vodnih površina koje nisu u funkciji naselja.

Izgrađenost i iskorištenost prostora uvjetovane su načinom građenja i korištenja prostora, a na koje utječu brojni faktori – tradicija, klima, topografija, prirodne vrijednosti i kulturno naslijeđe, infrastruktura i drugo. Prijedlozi proširenja moraju sadržavati podatke o iskorištenosti postojećega građevinskog područja s obrazloženjem o razlozima nekorištenja dijelova i poduzetim mjerama za iskorištenje, osobito u slučaju kada neizgrađena površina prelazi 10% ukupne površine građevinskog područja. Pri tom treba ispitati mogućnost smanjenja građevinskog područja u dijelovima koji se ne privode planiranoj namjeni. Proširivanje građevinskih područja primijeniti će samo ako su iscrpljene mogućnosti izgradnje u važećim granicama tih područja i na temelju argumentirane razvojne potrebe (porast broja stanovnika, središnje funkcije, razvoj gospodarstva), a koju trebaju pratiti i programi izgradnje i uređenja zemljišta.

Građenje građevina izvan građevinskog područja koje po zakonu mogu biti izvan građevinskog područja mora biti uređeno tako da se ne mogu formirati naselja, ulica i grupe građevinskih parcela, da se ne zauzima prostor područja uz obalu vodotoka te tako da se ne koristi prostor uz postojeće prometnice i površine vrijednih, a posebno uređenih, poljodjelskih zemljišta.

Prostor za razvoj infrastrukture i uvjete realizacije treba planirati i provoditi po najvišim standardima zaštite okoliša uz ugrađen interes lokalnog stanovništva. Vođenje infrastrukture treba planirati tako da se prvenstveno koriste postojeći koridori i formiraju zajednički za više vodova, tako da se izbjegnu šume, osobito vrijedno poljodjelsko zemljište, da ne razaraju cjelovitost prirodnih i stvorenih struktura, uz provedbu načela i smjernica o zaštiti krajobraza iz Programa.

Prostor za razvoj gospodarstva i djelatnosti treba osigurati uvažavanjem prioritarnih djelatnosti područja koje ovise o značajkama i tipu prostora-krajobraza koji čine glavno fizionomsko obilježje područja (prostorno-gospodarsku strukturu), te temeljiti na kriteriju predodređenosti prostora za

djelatnosti pri čemu se na određenom prostoru prioritarno lociraju one funkcije koje su vezane za taj prostor i resurs.

Usklađenje interesa i rješavanje konflikata u prostoru treba temeljiti na stručnim analizama u sklopu pripreme i izrade dokumenata prostornog uređenja i razvojnih programa, a uvažavajući prioritarnu djelatnost područja. To se posebno odnosi na sukob:

- širenja građevinskih područja s interesima poljodjelstva i zaštite obalnog područja uz jezera i vodotoke,
- gradnju industrije i energetike te turističkih kapaciteta s ciljem očuvanja prirodnih neizgrađenih cjelina, osobito uz obale vodotoka i rubove šuma,
- lociranja trasa velike infrastrukture i proizvodnih objekata s interesima očuvanja vrijednih prirodnih resursa.

Određivanje prostora za građenje treba odrediti na način da se ne smanjuju šumske i kvalitetne poljodjelske površine, da se omogući uređenje, korištenje i zaštita voda (podzemnih i nadzemnih) te da se tako poveća zaštita osobitih vrijednosti prostora i gospodarenja resursima na održiv-štedljiv način. Ograničenja korištenja prostora odnose se na područja na kojima se ne mogu locirati određeni sadržaji ili je za to potrebno ispunjenje posebnih uvjeta, odnosno prilagodba posebnim okolnostima. Takva se ograničenja odnose na poljodjelske površine visoke kvalitete tla, područja uz obalu voda, povijesne cjeline i cjeline zaštite prirodne baštine te prostor osjetljive geološke, hidrološke, geomorfološke i biološke strukture.

Nužno je isključiti djelatnosti koje nisu uvjetima uređenja i korištenja prostora sukladne području u kojem se nalaze ili za koje se planiraju (zagađenje okoliša fizičko ili oblikovno, neracionalno korištenje tla u sl.), kao i izuzimanje površina od građenja u zaštićenim i vrijednim dijelovima očuvane prirode, na obalama rijeka, na kvalitetnom poljodjelskom zemljištu, u vodozaštitnim zonama, u koridorima prometnica i infrastrukture.

Sukladno navedenim temeljnim smjernicama pobliže su razrađeni ciljevi i prostorno-planska rješenja Plana.

2.3.3. UNAPREĐENJE UREĐENJA NASELJA I KOMUNALNA INFRASTRUKTURA

Zamisao prostornog uređenja Općine temelji se na:

- svekolikim djelatnostima u ovome prostoru i tradiciji gospodarenja,
- teoretskim i iskustvenim polazištima prostornog planiranja,
- očuvanju prirodnih, krajobraznih, kulturno-povijesnih i drugih naslijeđenih vrijednosti

Polazeći od shvaćanja da se: na najbolji način odrede pravila ponašanja u prostoru Općine, udovolji potrebama stanovnika, omogući održivi razvoj i očuvaju potencijali prostora za buduće generacije ovim planom se predviđaju one djelatnosti koje doprinose očuvanju okoliša, unapređenju kulturnog i prirodnog krajobraza.

Planom je predviđena racionalizacija površina građevinskih područja za gradnju stambenih i gospodarskih zgrada. Plan daje mogućnost uređenja radnog područja Općine ("čista" industrija malog obima, obrt, poduzetništvo), što bi moglo pomoći rastu broja stanovnika iznad današnjeg ritma i razvitka. Cilj je omogućiti lociranje i razvitak manjih i srednjih poduzeća koja će koristiti prednosti smještaja.

Poljodjelsko zemljište i šume zauzimaju razmjerno velike površine i one se moraju čuvati u najvećoj mogućoj mjeri. Osobito to vrijedi za vizualno istaknute dijelove. Postojeće kulturno i prirodno naslijeđe, iako skromno, bogatstvo je za razvitak kulturnog identiteta. Zbog toga je svim naslijeđenim vrijednostima usmjerena primjerena pozornost, skrb i zaštita, kako bi se stvorili preduvjeti za očuvanje i razvitak.

Prilikom planiranja proširenja naselja osobita pozornost usmjerena je na očuvanje slike naselja. U cilju provođenja ovoga Plana i zaštite prostora, potrebno je donijeti i prostorne planove užih područja Općine u skladu s općim društvenim i gospodarskim razvojem Općine. Neophodno je stalno provjeravanje odrednica ovog Plana, kako u globalnoj zamisli, tako i u pojedinim elementima, kao i njegovo usklađivanje s promjenama koje će uslijediti u cilju zaštite i optimalnog korištenja prostora. Potrebno je osigurati neprestano praćenje ostvarivanja prostorno planske dokumentacije.

Planom je predviđena gradnja potrebne tehničke infrastrukture. Ucertani su koridori magistralne infrastrukture - prometni sustav, sustav elektroprijenosa, naftovodi i plinovodi. Cilj je objediniti i očuvati infrastrukturne koridore, a osobito osigurati prolaz cestovnih koridora oko naselja.

Prioritet za opskrbu sa zadovoljavajućom količinom električne energije Županije je dovršenje izgradnje prijenosne mreže te izgradnja i modernizacija distribucijske mreže. Prioritetne aktivnosti na prijenosnoj mreži su: obnoviti 110 kV dalekovode i trafostanice, dovršiti izgradnju 35/10 kV trafostanica i 35 kV dalekovoda te modernizirati 10 kV i 0,4 kV mreže.

Prioritetne aktivnosti u oblasti plinoopskrbe su dovršenje izgradnje visokotlačnih (VT) plinovoda i distribucijskog razvoja te priključenje svih korisnika na sustav plinoopskrbe.

Prioriteti razvoja telekomunikacija na središnjem prostoru Županija obuhvaćaju izgradnju novih pretplatničkih stupnjeva i njihovo povezivanje s Vinkovcima polaganjem svjetlovodnih kabela u skladu s dinamikom obnove naselja te izgradnja komutacijskih čvorova. Ostvarenje ovih prioriteta omogućit će potrebna proširenja svih mjesnih mreža i pružiti cjelokupni raspoloživi asortiman usluga.

Prioritetne aktivnosti vodoopskrbe na području Općine je modernizacija postojećih sustava nastavljanjem aktivnosti na rješavanju problema vodoopskrbe svih naselja s lokalnim vodovodima.

Prioritetne aktivnosti odvodnje na području Općine su: izraditi projektnu dokumentaciju kojom bi se obradila odvodnja svakog naselja, izgraditi osnovne kolektorske mreže u većim naseljima i izgraditi uređaj za pročišćavanje otpadnih voda.

Prioritetne aktivnosti u zaštiti okoliša je evidentiranje i kontrola izvora zagađenja te osobito rješenje sustava zbrinjavanja industrijskog i komunalnog otpada uređenjem općinskog i regionalnog odlagališta otpada.

2.3.4. PRIORITETNI CILJEVI RAZVOJA OPĆINE STARI JANKOVCI

Prioritetni ciljevi razvoja općine Stari Jankovci su:

1. Uređenje gospodarskih zona i poticanje razvoja proizvodnog gospodarstva i poduzetništva u svim naseljima Općine
2. Osiguranjem dostupnosti ukupnog prostora Općine razminiravanjem svih poljodjelskih i šumskih površina.
3. Izgradnjom središnjeg odlagališta komunalnog otpada
4. Modernizacijom postojeće i izgradnjom nove komunalne infrastrukture:
 - kvalitetnije vodoopskrbe pitkom vodom
 - izgradnjom sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda.
5. Modernizacijom prometnica koje općinu povezuju s okolnim prostorom, a osobito:
 - županijskih cesta Ž 4194 Novi Jankovci – Prevlaka, Ž 4172 Prevlaka – Mirkovci i
 - lokalne ceste L 46028 Slakovci - Svinjarevci i
 - poljskih i šumskih putova - Stari Jankovci - Svinjarevci i St. Jankovci –Cerić,
 - izgradnjom nadvožnjaka na križanju magistralne glavne željezničke pruge MG2 i državne ceste D 46, kao i na križanjima ove pruge s županijskim i lokalnim cestama.
6. Modernizacijom željezničke pruge i željezničkih stanica te gradnja dvovisinskih kolnih i pješačkih prijelaza preko pruge
7. Određivanje koridora za gradnju industrijskog kolosijeka za potrebe PZ u St. Jankovcima
8. Uspostavom boljeg putničkog prometa s Vinkovcima i Vukovarom.
9. Unapređenje društvenog standarda poticanjem razvoja obrazovanja, kulturne, zdravstva i socijalne zaštite
10. Poticanjem razvoja lovnog i seoskog turizma
11. Očuvanjem i afirmacijom vrijednosti prirodne i kulturne baštine.

2.3.5. CILJEVI UREĐENJA PROSTORA NASELJA

Ciljevi uređenja prostora Općine omogućavaju stvaranje uvjeta za realizaciju programa uređenja naselja kroz izradu detaljnijih dokumenata prostornog uređenja odnosno provedbu komunalnih i drugih akcija.

2.3.5.1. Ciljevi prostornog uređenja Starih Jankovaca

Na području Starih Jankovaca prostorni plan općine stvara preduvjete smještaja i uređenja prostora za:

- izmjene granica građevinskog područja naselja s ciljem racionalnijeg korištenja prostora i stvaranja novih mogućnosti korištenja prostora,
- uređenje nove gospodarske i komunalno servisne zone (uz put prema Svinjarevcima),
- uređenje postojeće gospodarske zone ,
- istraživanje koridora za izgradnju industrijskog kolosijeka,
- modernizaciju poljskih i šumskih putova prema Ceriću i Svinjarevcima,
- lokaciju vodotornja,
- obnovu eksploatacije gline i proizvodnje opekarskih proizvoda,
- zaštitu zone arheoloških lokaliteta,
- sanaciju neuređenog odlagališta otpada.

2.3.5.2. Ciljevi prostornog uređenja Novih Jankovaca

Na području Novih Jankovaca prostorni plan općine stvara preduvjete smještaja i uređenja prostora za:

- izmjene granica građevinskog područja naselja s ciljem racionalnijeg korištenja prostora i stvaranja novih mogućnosti korištenja prostora,
- uređenje nove gospodarske zone na lokaciji uz cestu Ž 4194 (jugoistočno od naselja),
- modernizaciju magistralne željezničke pruge, kolodvora, gradnju nadvožnjaka preko pruge i istraživanje koridora za izgradnju industrijskog kolosijeka (prema PZ u St. Jankovcima),
- modernizaciju županijskih cesta prema Privlaci i Marincima,
- određivanje zona povijesnih lokaliteta, građevina i zaštićene prirode,
- izgradnju deponije otpada (županijske i/ili općinske),
- uređenje novog prostora sajmišta,
- sanaciju neuređenog odlagališta otpada,
- uređenje prostora za konjičke sportove.

2.3.5.3. Ciljevi prostornog uređenja Srijemskih Laza

Na području Srijemskih Laza prostorni plan općine stvara preduvjete smještaja i uređenja prostora za:

- izmjene granica građevinskog područja naselja s ciljem racionalnijeg korištenja prostora i stvaranja novih mogućnosti korištenja prostora,
- uređenje gospodarske zone,
- modernizaciju lokalne ceste L 46027 prema Privlaci,
- modernizaciju magistralne željezničke pruge, stanice, gradnju dvovisinskog pješačkog prijelaza preko pruge,
- određivanje zona povijesnih lokaliteta, građevina i zaštićene prirode,
- sanaciju neuređenog odlagališta otpada.

2.3.5.4. Ciljevi prostornog uređenja Slakovaca

Na području Slakovaca prostorni plan općine stvara preduvjete smještaja i uređenja prostora za:

- izmjene granica građevinskog područja naselja s ciljem racionalnijeg korištenja prostora i stvaranja novih mogućnosti korištenja prostora,
- uređenje nove gospodarske zone i "mini farme" (južno od naselja),
- modernizaciju lokalne ceste L 46028 prema Svinjarevcima,
- modernizaciju magistralne željezničke pruge, kolodvora, gradnju nadvožnjaka preko pruge,
- određivanje zona povijesnih lokaliteta, građevina i zaštićene prirode,
- uređenje novog prostora sajmišta (stočnog sajma),
- sanaciju neuređenog odlagališta otpada.

2.3.5.5. Ciljevi prostornog uređenja Orolika

Na području Orolika prostorni plan općine stvara preduvjete smještaja i uređenja prostora za:

- izmjene granica građevinskog područja naselja s ciljem racionalnijeg korištenja prostora i stvaranja novih mogućnosti korištenja prostora,
- modernizaciju lokalne ceste L 46030 prema Berku,
- modernizaciju magistralne željezničke pruge, stanice, gradnju dvovisinskog pješačkog prijelaza preko pruge,
- uređenje vodotoka (Savak),
- unapređenje elektroenergetskog razvoda,
- određivanje zona povijesnih lokaliteta, građevina i zaštićene prirode,
- sanaciju neuređenog odlagališta otpada.